

Verzoeting van de Polder Westzaan

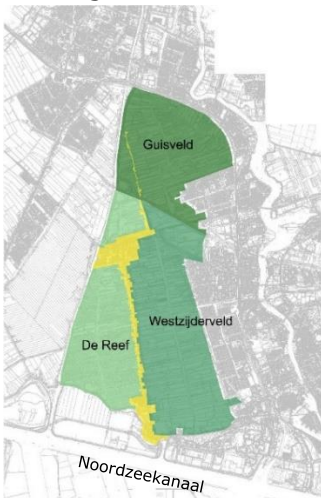
Rianne Kat

Onderzoeksvraag

Wat zijn de oorzaken en gevolgen van de verzoeting van de Polder Westzaan?

Gebiedsbeschrijving

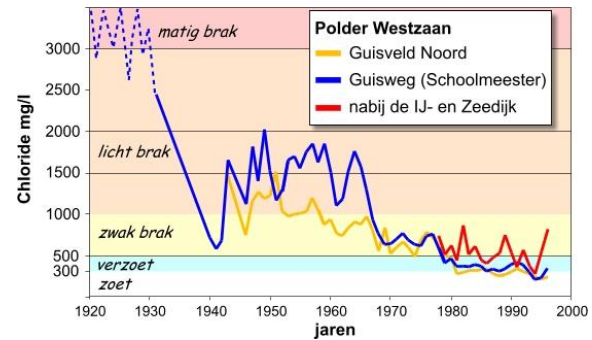
De Polder Westzaan is van oudsher een brakke veenpolder in Noord-Holland, die bijna geheel omringd is door de bebouwing van de gemeente Zaanstad. Het gebied bestaat uit het Guisveld, het Westzijderveld en de Reef^[1] (zie figuur 1). Door bemaling wordt een waterpeil van 1,05 m – NAP gehandhaafd. Het maaiveld ligt tussen de 0,70 en 1,90 m – NAP. De Polder Westzaan is een Natura2000 gebied vanwege de bijzondere habitattypen, waar ook soorten leven die in brakke gebieden voorkomen^[3].

Figuur 1: Het Guisveld, de Reef en het Westzijderveld, die samen de Polder Westzaan vormen. De bebouwing is met grijs aangegeven. (Gebaseerd op ^[2]).

Resultaten

De Polder Westzaan maakt deel uit van de Schermerboezem. Dit is een zeer groot boezemstelsel dat strekt van Den Helder tot het Noordzeekanaal. Het water dat wordt ingelaten is zoet en afkomstig uit het Markermeer. Het wordt onder andere uitgelaten in het Noordzeekanaal. Voor de afsluiting van de Zuiderzee in 1932 was het water dat werd binnengelaten via de sluizen matig brak. Door de afsluiting van de Zuiderzee is het water dat nu wordt ingelaten zoet. Hierdoor is het chloridegehalte in de Polder Westzaan afgenomen (zie figuur 2). Desondanks is het chloridegehalte tot 1967 vrij hoog gebleven omdat er brak water via de sluizen binnenkwam bij het binnenlaten van schepen in de polder. Toen de bedrijvigheid afnam zijn de sluizen gesloten en rond 1977 is het waterlopenstelsel in de polder bijna geheel verzoet. Alleen in het zuidelijk deel van de Polder Westzaan worden nog chloridegehalten van boven de 500 mg/l gemeten door kwel uit het Noordzeekanaalgebied^[1]. De verzoeting heeft grote gevolgen voor het gebied. Zo wordt de mineralisatie van het veen bevorderd, waardoor grote delen van de polder sterk eutroof zijn. Ook zijn soorten die kenmerkend zijn voor brak water, zoals Heemst of Echt Lepelblad in aantal afgenomen of zelfs verdwenen. In

Figuur 2: Chlorideverloop in de Polder Westzaan van 1930 tot 2000. Er is op drie meetpunten regelmatig bemonsterd.^[1]

delen van de polder vindt onderbemaling plaats op perceelniveau, waardoor op de centrale delen van de percelen meer inklinking plaatsvindt dan aan de rand. Brak water dat opgeslagen ligt in het veen kwelt hier op (zie figuur 3). Daarom kunnen daar nog brakke soorten voorkomen^[3]. Door de verzoeting van de polder dreigt een bijzonder ecosysteem verloren te gaan. In 2014 is daarom besloten om in 2016 brak water vanuit het Noordzeekanaal in te laten in het Guisveld, zodat de natuur zich daar geleidelijk kan herstellen^[4].

Figuur 3: Een onderbemalen perceel in het Guisveld met brak kwelwater in het midden. (Foto gemaakt door A. Kat)

Conclusie

De voornaamste oorzaak van de verzoeting van de Polder Westzaan is de afsluiting van de Zuiderzee in 1932. Hierdoor is het inlaatwater van de Schermerboezem, waar de Polder Westzaan deel van uitmaakt, zoet geworden. Door het verlies van het brakke karakter van de polder gaan sommige brakke soorten in door Natura 2000 beschermde habitattypen achteruit. Daarom zal het Guisveld in 2016 worden verbrakt met water uit het Noordzeekanaal.

Referenties

- ^[1] Van 't Veer, R., Kisjes, T., Sminia, N. (2012). Water. In Van 't Veer, R. (Red.). *Natuuratlas Zaanstad*. (pp 34-43). Stichting Uitgeverij Noord-Holland: Wormer.
- ^[2] Gemeente Zaanstad. Plan Landelijk gebied Westzaan. Geraadpleegd op 23 jan. 2016, van www.zaanstad.nl/plannen
- ^[3] Kiwa Water Research/EGG-consult (2007). *Knelpunten en kansenanalyse Polder Westzaan*. Kiwa Water Research: Nieuwegein.
- ^[4] Provincie Noord-Holland. (5 mei 2014). *Voorbereidingen natuurherstel Polder Westzaan van start*. Geraadpleegd op 23 jan. 2016, van www.noord-holland.nl/actueel